

**Vabariigi Valitsuse korralduse „Vabariigi Valitsuse 20.10.2023 korralduse nr 266
„Kaitseväe Nursipalu harjutusvälja laiendamine planeerimisseadust kohaldamata,
keskkonnamõju hindamata jätmine ja Natura asjakohase hindamise algatamine“
muutmine tulenevalt keskkonnale avalduvate mõjude hindamisest ja Natura
asjakohase hindamise aruande nõuetele vastavaks tunnistamine“ eelnõu
SELETUSKIRI**

1. Sissejuhatus

Vabariigi Valitsuse korraldusega lubatakse Kaitseväe Nursipalu harjutusväljal (edaspidi *Nursipalu HV*) kõikide kavandatavate tegevuste elluviimine vastavate keskkonnameetmete rakendamisel, tunnistatakse Natura ajakohase hindamise aruanne nõuetele vastavaks ning korrigeeritakse Nursipalu HV piiri looduskaitseaduse (edaspidi *LKS*) § 69⁶ lõike 7 ja relvaseaduse (edaspidi *RelvS*) § 85 lõigete 3 ja 3¹ alusel ning kooskõlas LKS § 69¹ lõikega 7 ja § 91 lõikega 24.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Kaitseministeeriumi õigusosakonna juhataja Lauri Kriisa (lauri.kriisa@kaitseministeerium.ee) koostöös Riigi Kaitseinvesteeringute Keskusega.

Relvakonflikt Ukrainas on kinnitanud, et sõjaline edu eeldab üksuste eelnevat väljaõpet kasutatava relvastuse ja üksuste koostöö osas. Nursipalu HV vajalik suurus sõltub eeskätt Eesti ja Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni (edaspidi *NATO*) liikmesriikidel olemasolevate relvade ja laskemoona ohualadest ja üksuste suurusel, kes peavad koos mahtuma harjutusväljal harjutama, aga ka harjutusvälja kujust, maastiku kandvusest jmt. Neid eesmärke on teatavate mööndustega võimalik täita *ca* 10 000 ha suurusel harjutusväljal. Vabariigi Valitsuse 20. oktoobri 2023. a korraldusega nr 266 „Kaitseväe Nursipalu harjutusvälja laiendamine planeerimisseadust kohaldamata, keskkonnamõju hindamata jätmine ja Natura asjakohase hindamise algatamine“¹ (edaspidi *VV korraldus nr 266*) laiendati Nursipalu HV 6763, 81 ha võrra ja välispiiri 24 212,67 m võrra. VV korraldusega nr 266 algatati mh Natura asjakohane hindamine punktis 3.2.1.1. toodud mahus ja viisil II etapi tegevuste suhtes. Lisaks otsustati mõjude hindamise läbiviimise kohustus punktis 3.2.2. nimetatule ja vastavate keskkonnameetmete määramine looduskeskkonnale avalduvate mõjude leevendamiseks ja kompenseerimiseks, sh Natura 2000 võrgustiku ala kaitseks eraldi Vabariigi Valitsuse korraldusega. Käesoleva korralduse eelnõu koostamise ajaks on viidud läbi Natura asjakohane hindamine ning hinnatud muud looduskeskkonnale avalduvad mõjud, samuti on teostatud VV korraldusest nr 266 tulenevad uuringud.

---

¹ [Kaitseväe Nursipalu harjutusvälja laiendamine planeerimisseadust kohaldamata, keskkonnamõju hindamata jätmine ja Natura asjakohase hindamise algatamine–Riigi Teataja](#)

2. Eelnõu eesmärk

Eelnõu eesmärk on muuta VV korraldust nr 266 tulenevalt keskkonnale avalduvate mõjude hindamisest, tunnistada nõuetele vastavaks Nursipalu harjutusvälja laiendamise ja planeeritavate tegevuste Natura asjakohane hindamine² (edaspidi ka *Natura asjakohane hindamine*) ning lubada eelnõu punktis 3.3.1 nimetatud keskkonnameetmete rakendamisel ja nõuetekohaste lubade olemasolul viia ellu VV korralduses nr 266 nimetatud tegevusi (raadamine ja ehitustegevus; väikesekaliibrilistest relvadest laskmine ja taktikaline tegevus; suurekaliibrilistest relvadest laskmine) kogu vajalikus mahus. Nursipalu HV alal on kriitiliselt vajalik kõikide kavandatud tegevuste elluviimine, et suurendada nii Eesti iseseisva kaitse kui ka kollektiivkaitse võimet Eesti julgeoleku tagamiseks.

Lisaks korrigeeritakse eelnõu punktis 3.4. toodud asjaoludel minimaalselt VV korraldusega nr 266 laiendatud Nursipalu HV pindala 8,33 ha võrra ja välispiiri pikkust 208,23 m võrra ning asendatakse VV korralduse nr 266 lisa „Kaitseväe Nursipalu asukoht ja laiendatud piir“ käesoleva korralduse lisaga. Korrigeerimise tulemusena on Nursipalu HV kogupindala 9906,14 ha ja välispiiri pikkus 51 280, 90 m.

3. Eelnõu sisu

Eelnõu koosneb seitsmest osast.

Eelnõu I osas antakse ülevaade olulisematest asjaoludest ja menetluse käigust, sh tellitud uuringutest ja mõju hindamisest.

Eelnõu II osa käsitleb laiendatud Nursipalu HV-l kõikide kavandatud tegevuste ellu viimise lubamiseks õiguslikku alust.

Eelnõu III osas tuuakse välja peamised põhjendused ja kaalutlused, millest Vabariigi Valitsus korralduse andmisel lähtub. Punktis 3.1 antakse ülevaade Nursipalu HV-l kavandatavast tegevusest ja mõjude hindamisest, mis juba olid VV korralduse nr 266 ajaks tehtud. Punktis 3.2. antakse ülevaade Natura 2000 võrgustiku alale avalduva mõju hindamisest (sh Natura asjakohase hindamise läbiviimise osas). Punkt 3.3. käsitleb muude keskkonnale avalduvate oluliste mõjude hindamist ja uuringuid: Nursipalu harjutusvälja laiendamise ja planeeritavate tegevuste mõju hindamise kaitstavatele loodusobjektidele³ (edaspidi *kaitstavatele loodusobjektidele avalduva mõju hindamine*); Nursipalu harjutusvälja laiendamise mürauring⁴ (edaspidi ka *mürauring*); Arheoloogiline uuring „Etapp I - arheoloogilised uuringud ja maastikuleire ning looduslike pühapaikade (LPP) inventeerimine Nursipalu harjutusväljal“⁵

---

² Kätesaadav: [Nursipalu harjutusvälja laiendamine - Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus \(kaitseinvesteeringud.ee\)](http://Nursipalu_harjutusvalja_laiendamine_-_Riigi_Kaitseinvesteeringute_Keskus_(kaitseinvesteeringud.ee))

³ Samas

⁴ Samas

⁵ Samas

(edaspidi ka *arheoloogiline uuring*); muud asjakohased mõjud. Punktis 3.4. põhjendatakse VV korraldusega nr 266 laiendatud Nursipalu HV piiri korrigeerimise vajadust.

Punktid 3.5. ja 3.6. käsitlevad omavalitsusüksuste ja kinnisasjade omanike õiguste riivet. Lisaks käsitletakse III osas ka kokkuvõtlikult korralduse eelnõu avaliku väljapaneku ajal esitatud ettepanekuid ja vastuväiteid ning nendega arvestamise või mitte-arvestamise põhjendusi. Detailsem ülevaade eelnõu kohta esitatud ettepanekutest ja vastuväidetest ning Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse (edaspidi *RKIK*) seisukohtadest esitatakse käesoleva seletuskirja lisas.

Eelnõu IV osas esitatakse kokkuvõtte ning seejärel järgneb korralduse resolutiivosa (V.).

1. Resolutiivosa punktiga 1 otsustatakse lubada eelnõu punktis 3.3.1. nimetatud keskkonnameetmete rakendamisel ja nõuetekohaste lubade olemasolul ellu viia VV korralduses nr 266 nimetatud tegevusi kogu vajalikus mahus.
2. Resolutiivosa punktiga 2 otsustatakse tunnistada vastavaks Kaitseväe Nursipalu harjutusvälja Natura asjakohase hindamise aruanne.
3. Resolutiivosa punktiga 3 pannakse RKIK-ile kohustus tagada Kaitseväe Nursipalu harjutusväljal kavandatavate tegevuste osas keskkonnameetmete rakendamine kooskõlastatult Keskkonnaametiga.
4. Resolutiivosa punktis 4 muudetakse VV korraldust nr 266 ning sõnastatakse resolutiivosa punkt 1 uuesti vastavalt korrigeeritud pindalale ja välispiirile.
5. Resolutiivosa punkti 5 kohaselt asendatakse VV korralduse nr 266 lisaks olev kaart eelnõu lisas oleva kaardiga, kust nähtub nii korraldusega nr 266 laiendatud piir kui ka korrigeeritud piir.

Eelnõu VI ja VII osas täpsustatakse vaidlustamise ja teatavaks tegemise korda.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Korraldus arvestab Euroopa Nõukogu 21.05.1992 direktiiviga 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kohta (ELT L 206, 22.07.1992, lk 7-50) (edaspidi *direktiiv 92/43/EMÜ*). Direktiivi 92/43/EMÜ eesmärk on aidata tagada Euroopa Liidus bioloogiline mitmekesisus, kaitstes looduslikke elupaiku ning looduslikke looma- ja taimeliike. Eesmärkide täitmiseks on direktiivist lähtuvalt loodud maailma suurim ökoloogiline võrgustik Natura 2000, mis koosneb erikaitsealadest, mille Euroopa Liidu riigid on määranud. Natura 2000 võrgustiku osaks sätestati direktiiviga 92/43/EMÜ ka Euroopa Parlamendi 30.11.2009 direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7-25) alusel valitud linnualad. Direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõike 2 kohaselt tuleb igal liikmesriigil võtta kasutusele vajalikke meetmeid, et vältida erikaitsealadel looduslike elupaikade ja liikide elupaikade halvenemist ning selliste liikide häirimist, mille kaitseks alad on määratud, kuivõrd selline häirimine võib oluliselt mõjutada direktiivi 92/43/EMÜ eesmärkide täitmist.

Direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõike 3 kohaselt tuleb iga kava või projekti, mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis tõenäoliselt avaldab alale olulist mõju eraldi või koos muude kavade või projektidega, asjakohaselt hinnata seoses tagajärgedega, mida see ala kaitse-eesmärkidele avaldab. Pädevad riigisisised asutused annavad kavale või projektile kava või projekti tagajärgede hindamise järelduste alusel ning lõike 4 sätete kohaselt nõusoleku alles pärast seda, kui nad on kindlaks teinud, et see ei avalda asjaomase ala terviklikkusele negatiivset mõju, ja teevad seda vajaduse korral pärast avaliku arvamuse saamist.

Kooskõlas direktiivi 92/43/EMÜ sättega (artikkel 6 lõige 3) viidi korralduse nr 266 andmise eelselt läbi LKS § 69³ kohane Natura eelhindamine (VV korralduse nr 266 seletuskirja lisa 4). Eelhindamise kohaselt ei olnud objektiivsele teabele tuginedes välistatud oluline negatiivne mõju VV korralduse nr 266 punktis 3.2.1. kaasnevate tegevustega Timmase loodusala kaitse-eesmärkidele (elupaigatüüp 3260, liigid harilik vingerjas, rohe-vesihobi ja paksukohaline jõekarp), Haanja linnualale (rästas-roolind, viupart, sinikael-part ja rukkirääk) ja Karula linnualale (must-toonekurg). Seda arvestades algatas Vabariigi Valitsus harjutusvälja laiendamise üle otsustajana Natura asjakohase hindamise VV korralduses nr 266 sätestatud mahus. Natura asjakohane hindamine viidi läbi muuhulgas vastavalt direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigetele 3 ja 4.

5. Korralduse mõju

Korraldus parandab Lõuna-Eestis asuva 2JVBr sõjalise väljaõppe võimalusi ja loob võimaluse kasvatada 2JVBr sõjalise kaitse võimet, millega kaasneb 2JVBr üle viimine soomustransportööridele ning kaudtule võimekuse loomine ja liitlaste paigutamine 2JVBr juurde. Korralduse rakendamine on olulise positiivse mõjuga riigi julgeolekule ja kaitsevõimele.

Korralduse mõju hindamiseks Natura 2000 võrgustikule viidi läbi Natura asjakohane hindamine (seletuskirja lisa1). Natura asjakohase hindamise tulemusel jõuti järelduseni, et puudub vajadus leevendavate meetmete kavandamiseks ja edasi liikumiseks Natura hindamise järgmisse etappi (Natura erandi tegemine). Kavandatavast tegevusest potentsiaalselt oluliselt mõjutatud keskkonnast ülevaate saamiseks telliti Nursipalu harjutusvälja laiendamise ja planeeritavate tegevuste mõju hindamine kaitstavatele loodusobjektidele, mürarüüping ja arheoloogilise uuringu etapp I. Kavandatud tegevuse elluviimisel vajalikud keskkonnameetmed ja seirevajadus on kokkuvõtlikult esitatud eelnõu punktis 3.3.1. Sotsiaalmajanduslike mõjude uuring ei ole veel käesoleva korralduse eelnõu koostamise ajaks lõplikult valminud, kuid pärast valmimist tutvustatakse seda avalikult. Eeltoodud mõjude hindamiste ja uuringute tulemused on kirjeldatud eelnõu punktis 3.2 ja 3.3.

Nursipalu HV sotsiaalmajanduslikule keskkonnale avalduvate mõjude leevendamiseks on Vabariigi Valitsus toetanud hüvitusmeetmete paketti, mis koosneb kolmest kompensatsioonimeetmest, millest esimene on omavalitsusüksustele senisest suurema püsiva

häiringutasu maksmine⁶. Teiseks kompensatsioonimeetmeks on ühekordse investeringutoetuse maksmine Võru vallale, Antsla vallale, Rõuge vallale ja Võru linnale. Kolmas kompensatsioonimeede on suunatud otse kohalikele elanikele, et leevendada põhjendatud juhtudel Nursipalu HV-st tulenevaid häiringuid⁷. Kõik kolm nimetatud meedet on antud hetkeks rakendatud (vt korralduse eelnõu punkte 3.5. ja 3.6.).

6. Korralduse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud

RKIK on teinud ettevalmistusi, et korralduse andmise järgselt oleks võimalik koheselt alustada korraldusega lubatud tegevuste ellu viimist. Nursipalu HV arendamiseks vajalikud kulud kaetakse Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarvest.

RKIK tegeleb pidevalt harjutusväljade keskkonnatingimuste jälgimisega ning keskkonnauuringutest tulenevate meetmete rakendamisega. Uuringute tegemiseks vajalikud rahalised vahendid on RKIK-i eelarves.

Harjutusvälja laienduse alale jäävate eraomandis olevate kinnisasjade omanikega jätkatakse läbirääkimisi kokkuleppe saavutamiseks kinnisasja avalikes huvides omandamiseks. Riigi huvi on saavutada Nursipalu HV alale jäävate kinnisasjade omanikega kokkulepped kinnisasja omandamiseks. Arvestades alale planeeritud väljaõppe olemust ning eesmärki, on eraomandis kinnistute olemasolu Nursipalu HV territooriumil välistatud. Kinnistute omandamise kulu kaetakse Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarvest.

7. Korralduse jõustumine

Korraldus jõustub selle teatavaks tegemisest.

8. Eelnõu kooskõlastamine ja muu korraldusega seonduv

Korralduse andmiseks viiakse läbi avatud menetlus, mille käigus pannakse korralduse eelnõu koos seletuskirja, Natura asjakohase hindamise aruande ja kaitstavatele loodusobjektidele avalduva mõju hindamise aruandega avalikkusele tutvumiseks välja ning määratakse tähtaeg ettepanekute ja vastuväidete esitamiseks. Korralduse eelnõu ja seletuskiri esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Justiitsministeeriumile, Kliimaministeeriumile, Kultuuriministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Keskkonnaametile, Muinsuskaitseametile ning Eesti Linnade ja Valdade Liidule. EIS-is kooskõlastamine ja avalik väljapanek toimuvad paralleelselt. Peale avaliku väljapaneku lõppemist arutatakse esitatud ettepanekuid ja vastuväiteid avalikul istungil avatud menetluse algatamise teates märgitud ajal.

---

⁶ Vabariigi Valitsuse 20. oktoobri 2023. a määrus nr 96 „Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljaga seoses kohaliku omavalitsuse üksusele masktava hüvitise ulatus, maksmise tingimused ja kord“. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/121102023006>

⁷ Kaitseministri 15. augusti 2024. a määrus nr 11 „Toetus Kaitseväe Nursipalu harjutusväljast tulenevate häiringute mõjude leevendamiseks“. Kättesaadav: [Toetus Kaitseväe Nursipalu harjutusväljast tulenevate häiringute mõjude leevendamiseks–Riigi Teataja](#)

Lisad:

1. Nursipalu harjutusvälja laiendamise ja planeeritavate tegevuste Natura asjakohane hindamise aruanne;
2. Nursipalu HV laiendamise ja planeeritavate tegevuste mõju hindamise kaitstavatele loodusobjektidele aruanne.